

NAAR EEN
DEKOLONISATIE
VAN DE OPENBARE
RUIMTE IN
HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK
GEWEST

U.

actieplan
mei 2023

Inhoudsopgave

INLEIDING	4
Deel 1: Initiatieven op niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	6
<i>HOOFDSTUK I: Beheer actieplan</i>	6
Actie 1: Oprichten van een begeleidingscomité	6
Actie 2: Aanstellen coördinator/coördinatrice dekolonisatie	7
<i>HOOFDSTUK II: Kennis en bescherming</i>	8
Actie 3: Vervolledigen van de inventarissen van roerend, onroerend en natuurlijk erfgoed in verband met de kolonisatie	8
<i>HOOFDSTUK III: Stedenbouwkundige guidelines</i>	9
Actie 4: Een methodologie inzake aanvragen tot stedenbouwkundige vergunningen invoeren over standbeelden en sporen van dekolonisatie	9
<i>HOOFDSTUK IV: Herinnering en sensibilisering</i>	9
Actie 5: Uitvoeren van een haalbaarheidsstudie m.b.t. de ontwikkeling van een centrum voor interpretatie van de dekolonisatie	9
Actie 6: Financiële ondersteuning voorzien van organisaties die inzetten op herinneringseducatie en sensibilisering m.b.t. ons koloniaal verleden	10
Actie 7: Haalbaarheid onderzoeken van de oprichting van een gedenkteken voor de slachtoffers van het kolonialisme	11
Actie 8: Haalbaarheid onderzoeken van de oprichting van een dépôt voor standbeelden die de kolonisatie verheerlijken	12
Actie 9: Voortzetten van de reflectie over één of meerdere jaarlijkse officiële herdenkingsdagen met betrekking tot ons koloniaal verleden	12
Actie 10: Opleiden en sensibiliseren van gewestelijke ambtenaren van stedenbouwkundige diensten	13
Actie 11: organiseren van diverse acties die sensibiliseren m.b.t. ons koloniaal en postkoloniaal verleden, onder meer in het kader van de Heritage Days	14
DEEL 2: Initiatieven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in overleg met de negentien gemeentes	16
Actie 12: Ontwikkelen van een participatief proces met de gemeentes waarbij aandacht gaat naar het omgaan met verschillende sporen van onze koloniale geschiedenis, zoals o.a. het aanpassen en/of contextualiseren van toponiemen en van gecontesteerde monumenten, en het ontwikkelen van een duidelijke en coherente signalisatie voor koloniaal en postkoloniaal erfgoed.	16
DEEL 3: Initiatieven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten aanzien van de federale overheid	18
Actie 13: De Regie der Gebouwen ondersteunen in haar proces van dekolonisatie van de openbare ruimte en contextualisering van de monumenten waarvoor zij verantwoordelijk is	18
Beschrijving van de actie	18
Actie 14: de samenwerking versterken tussen het Gewest en de wetenschappelijke instellingen die afhankelijk zijn van het BELSPO	18

INLEIDING

Naar aanleiding van de Algemene Beleidsverklaring 2019-2024 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, de resolutie van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement van 17 juli 2020 en het verzoek van de Staatssecretaris voor Stedenbouw en Erfgoed, werd eind 2020 door Urban.Brussels een werkgroep opgericht, bestaande uit 16 vertegenwoordigers van het verenigingsleven en de academische wereld, en 4 vertegenwoordigers van de Brusselse administraties die rechtstreeks met de openbare ruimte verbonden zijn. Deze werkgroep kreeg de opdracht een reflectie op gang te brengen over de symbolen die verband houden met de kolonisatie en de koloniale periode in de openbare ruimte. Na verschillende maanden van intensieve besprekingen heeft de werkgroep op 17 februari 2022 een verslag opgeleverd met voorstellen om de Brusselse openbare ruimte te dekoloniseren.

Het rapport staat sinds die datum in het Frans en het Nederlands online op de website van Urban.Brussels. Sinds juli 2022 staat ook een Engelse versie online.

Op verzoek van de Staatssecretaris voor Stedenbouw en Erfgoed, heeft Urban.Brussels een lijst opgesteld met voorstellen voor een strategie om de openbare ruimte in het Brussels Gewest te dekoloniseren, hoofdzakelijk op basis van de aanbevelingen van voorgenoemde werkgroep.

Op 17 februari 2022 werd het verslag ook aan het Brussels Parlement voorgelegd om aanbevelingen te verzamelen die in het actieplan konden worden verwerkt.

Sommige aanbevelingen worden reeds uitgevoerd binnen of aangestuurd door Urban. Andere vallen niet onder de bevoegdheid van Urban.Brussels, zoals onderwijs, werkgelegenheid of huisvesting, en worden uitgevoerd in het kader van het Gewestelijk Actieplan tegen Racisme van de Staatssecretaris voor Gelijke Kansen.

Het actieplan "Naar een dekolonisatie van de openbare ruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest", wordt gekenmerkt door een essentiële rode draad, namelijk dat de sporen niet zomaar mogen verdwijnen. De koloniale geschiedenis dient te worden opgenomen en verteld vanuit een pluralistisch en niet unilateraal standpunt.

“Niet alle koloniale sporen zijn voor iedereen even zichtbaar en herkenbaar en ze worden ook niet alle als ‘koloniaal symbool’ erkend en dit omwille van een gebrek aan historische kennis en/of door de evolutie van percepties.

Dit bredere besef van zichtbare en minder zichtbare sporen is van belang: de dekolonisering van de openbare ruimte gaat immers niet alleen om een kritische herziening van wie of wat met herdenkingstekens geëerd wordt/blijft of niet. Het gaat ook om de manier waarop we historische sporen aangrijpen als aanleidingen voor complexere, meerstemmige dekoloniale historische vertellingen, inclusief sporen die wijzen op en verhalen vertellen over de historische aanwezigheid van Congolezen, Rwandezen en Burundezen in België. Van precies deze laatste groep zijn de

meeste sporen vandaag niet-gemarkeerd en voor een meerderheid van Belgen ook niet herkenbaar.” (uit het rapport van de werkgroep dekolonisatie, februari 2022)

Dit plan onderschrijft een meervoudige benadering van dekolonisatie. Afhankelijk van de situatie en de context, kunnen de sporen van de kolonisatie worden gecontextualiseerd, getransformeerd of verplaatst. Werk maken van dekolonisatie van de openbare ruimte, betekent plaats maken voor een transformatie van de openbare ruimte via het voorzien van artistieke interventies en het zichtbaar maken van een grotere pluraliteit aan zienswijzen en herinneringen.

Ook het intersectioneel perspectief is belangrijk: het helpt ons om vollediger oplossingen te formuleren die rekening houden met de verschillende aspecten die onze maatschappelijke positie bepalen. Elke interventie moet bovendien gepaard gaan met bewustmaking en dialoog met het publiek, de buurtbewoners en de burgers in ruime zin, en elke interventie moet worden gedocumenteerd en gecontextualiseerd.

Het actieplan kan bijdragen tot het verwezenlijken van een meer inclusieve samenleving, via de transformatie van de openbare ruimte en de dialoog met de burgers. Het gaat erom de ruimtes voor uitwisseling en dialoog over wat wij collectief willen waarderen en tot uiting brengen op de plaatsen waar we leven, te verveelvoudigen.

Deel 1: Initiatieven op niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

HOOFDSTUK I: Beheer actieplan

Actie 1: Oprichten van een begeleidingscomité

Beschrijving actie

Er zal een comité worden opgericht dat het actieplan "Naar een dekolonisatie van de openbare ruimte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest" opvolgt. Dit comité zal bestaan uit de betrokken overheden en beleidsvoerders, uit vertegenwoordig.st.ers van het maatschappelijk middenveld en uit academische experts. Het zal worden aangestuurd door de coördinator of coördinatrice dekolonisatie. Het comité zal borg staan voor de kwaliteitsvolle uitvoering van voorliggend actieplan dekolonisatie.

Verantwoordelijken voor de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en erfgoed, Leefmilieu, Mobiliteit en Openbare Werken, Gelijke Kansen, Wetenschapsbeleid

Coördinator: coördinator of coördinatrice dekolonisatie (cfr. actie 2)

Leden begeleidingscomité: 1 vertegenwoordig.st.er van Brussel Leefmilieu, 1 vertegenwoordig.st.er van Brussel Mobiliteit, 1 vertegenwoordig.st.er van Equal.Brussels, 1 vertegenwoordig.st.er van Brulocalis, 1 vertegenwoordig.st.er van Brussel Lokale Besturen, 1 vertegenwoordig.st.er van de Regie der Gebouwen, 1 vertegenwoordig.st.er van BELSPO, 1 vertegenwoordig.st.er van Unia, 1 vertegenwoordig.st.er van de Brusselse Raad tegen Racisme, 5 vertegenwoordig.st.ers van het maatschappelijk middenveld, 2 academische experts.

De vertegenwoordig.st.ers van het maatschappelijk middenveld en van de academische wereld zullen via een oproep worden geselecteerd uit de werkgroep dekolonisatie, om de continuïteit met het reeds geleverde werk te garanderen. Deze selectie zal worden uitgevoerd door Urban.brussels die dit al eerder deed voor de werkgroep dekolonisatie. Indien er onvoldoende interesse is onder de leden van de werkgroep, zal een externe oproep worden gelanceerd.

Budgetraming

/

Uitvoeringstermijnen

Eerste bijeenkomst na validatie van het actieplan door de BHR, en na aanwerving van de coördinator of coördinatrice dekolonisatie.

Opvolgingsindicatoren

Verslagen van minstens twee bijeenkomsten op jaarbasis.

Toelichting

Uit het rapport van de werkgroep dekolonisatie: “Een kritische herziening van (intentionele) koloniale gedenktekens in de openbare ruimte mag nooit louter beperkt worden tot overwegingen uit historisch wetenschappelijke of sociaalwetenschappelijke hoek. De symbolische markering van de openbare ruimte is immers nooit alléén een geheugenpraktijk. En de maatschappelijke evaluatie van wenselijkheid en gepastheid van deze markeringen is nooit een evaluatie die louter vanuit de historische discipline gemaakt kan worden, maar is finaal een politieke, maatschappelijke zaak voor de hedendaagse maatschappij. Dit belangt overheden en beleidsvoerders aan, en de brede ‘civic society’ inclusief het werk van verenigingen van personen van Sub-Saharaans Afrikaanse afkomst, andere middenveldorganisaties, activisten, intellectuelen, waaronder ook historici en kunstenaars.”

Actie 2: Aanstellen coördinator/coördinatrice dekolonisatie

Beschrijving actie

Een coördinator/coördinatrice dekolonisatie zal worden aangesteld voor een periode van twee jaar. De opdracht van de coördinator / coördinatrice dekolonisatie zal erin bestaan de kwaliteitsvolle uitvoering van het actieplan op te volgen, en ervoor te zorgen dat alle acties binnen de gestelde termijnen worden uitgevoerd, in overleg met de verschillende betrokken partijen. De coördinator / coördinatrice dekolonisatie zal worden aangeworven binnen de vzw Patrimoine et culture, middels een subsidie die via Regeringsbesluit zal worden goedgekeurd.

Verantwoordelijken voor de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en Erfgoed
Coördinatoren: vzw Patrimoine & culture

Budgetraming

€ 140.000 binnen bestaande kredieten van Urban.Brussels
Binnen de grenzen van de beschikbare kredieten op de basisallocatie.

Uitvoeringstermijnen

Zo snel mogelijk, voor een duur van twee jaar

Opvolgingsindicatoren

Aanwerving van een coördinator/coördinatrice dekolonisatie door de vzw Patrimoine & culture

Toelichting

Voorliggend actieplan wordt uitgewerkt op de schaal van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het houdt rekening met de verspreiding van koloniale sporen over het hele Gewest: sommige gemeenten worden meer gemarkeerd door verschillende soorten koloniale sporen dan andere. Alleen het Gewest kan het volledige overzicht houden;

in dit kader is het wenselijk een coördinator of coördinatrice aan te duiden die de uitvoering van het actieplan aanstuurt.

HOOFDSTUK II: Kennis en bescherming

Actie 3: Vervolledigen van de inventarissen van roerend, onroerend en natuurlijk erfgoed in verband met de kolonisatie

Beschrijving actie

Het doel van deze actie bestaat uit het stapsgewijs vervolledigen van de online inventarissen van het roerend, onroerend en natuurlijk erfgoed. Hiernaast is het ook de bedoeling de objecten, sites, wegen of haltes die tot het koloniale erfgoed behoren, te identificeren via een specifieke “tag” waarmee zij gemakkelijker kunnen worden teruggevonden.

Er zal worden bestudeerd wat kan worden gedaan om de inventarissen toegankelijk te maken voor personen die thuis geen toegang hebben tot het world wide web.

Verantwoordelijken voor de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en erfgoed, de 19 gemeentes, Mobiliteit en Openbare Werken, Leefmilieu

Coördinatoren: Urban.Brussels

Partners: Brussel Lokale Besturen, Brulocalis, Brussel Mobiliteit, Brussel Leefmilieu

Budgetraming

/

Uitvoeringstermijnen

2023

Opvolgingsindicatoren

Toevoeging van tags aan de verschillende erfgoedinventarissen van Urban.Brussels

Toelichting

Monumentenzorgwerk van historici, archeologen, kunsthistorici en conservatiearchitecten is structureel gericht op de behoudende zorg voor historisch en artistiek erfgoed, niet op de bevraging ervan. De moderne monumentenzorg is ook voornamelijk gericht op ‘kunst- en historisch erfgoed’ – de inventarisatie, het behoud, beheer en herstel ervan – en niet op intentionele herdenkingstekens en de vraagstukken rond de oprichting, actualisering of verwijdering ervan of op de emotionele verbondenheid die mensen voelen met bepaalde gebouwen, wijken enz. Erfgoedinventarissen die monumenten en sites uit ons koloniaal verleden een plek geven, zullen een belangrijke basis zijn om dit denkwerk aan te vatten.

HOOFDSTUK III: Stedenbouwkundige guidelines

Actie 4: Een methodologie inzake aanvragen tot stedenbouwkundige vergunningen invoeren over standbeelden en sporen van dekolonisatie

Beschrijving actie

Er zal een methodologie worden ontwikkeld voor de analyse van vergunningsaanvragen voor koloniale sporen (gebouwen, openbare ruimten, beschermde en onbeschermde parken) die een hiërarchie van mogelijke ingrepen voor omstreken koloniale sporen omvat, op basis van de door de WG voorgestelde methodologie (contextualisering, verplaatsing, vernietiging, omleiding, enz.).

De methodologie zal ter informatie aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering worden voorgelegd.

Verantwoordelijken voor de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en Erfgoed
Coördinatoren: Urban.Brussels

Budgetraming

/

Uitvoeringstermijnen

2023

Opvolgingsindicatoren

Ontwikkeling, validatie en operationalisering van een methodologie voor de analyse van vergunningsaanvragen

HOOFDSTUK IV: Herinnering en sensibilisering

Actie 5: Uitvoeren van een haalbaarheidsstudie m.b.t. de ontwikkeling van een centrum voor interpretatie van de dekolonisatie

Beschrijving actie

Urban zal een studie laten uitvoeren om de haalbaarheid van de ontwikkeling van een interpretatiecentrum over dekolonisatie in Brussel vast te stellen en te evalueren, en om de mogelijke programmering te bestuderen.

De studie zal worden opgezet en gecoördineerd door Urban in overleg met de werkgroep dekolonisatie van de openbare ruimte en vertegenwoordigers van de staatssecretarissen voor erfgoed en gelijke kansen.

Verantwoordelijken voor de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en Erfgoed, Gelijke Kansen

Coördinatoren: Urban.Brussels

Partners: Beliris (FOD Mobiliteit en Vervoer), FWB, HE2B

Budgetraming

€ 200.000 (Beliris)

Uitvoeringstermijnen

2023

Opvolgingsindicatoren

Oplevering van de haalbaarheidsstudie

Toelichting

De studie zal betrekking hebben op de haalbaarheid van de ontwikkeling van een centrum voor documentatie, debat, animatie en tentoonstellingen in verband met de koloniale kwestie in Brussel en in België, in een internationale context. Ook de programmering van dit centrum moet worden bestudeerd.

Actie 6: Financiële ondersteuning voorzien van organisaties die inzetten op herinneringseducatie en sensibilisering m.b.t. ons koloniaal verleden

Beschrijving actie

Het is de bedoeling verenigingen te stimuleren om aandacht voor herinneringseducatie en sensibilisering rond ons koloniaal verleden te integreren in hun werking. In dit kader zijn drie acties voorzien:

- In 2025 zal een gezamenlijke oproep worden voorzien voor projecten tussen urban.brussels en equal.brussels, rond de meer algemene kwesties van vertegenwoordiging, valorisatie of stigmatisering van bevolkingsgroepen in de Brusselse openbare ruimte.
- Het actieplan dekolonisatie zal worden toegevoegd aan de 6 plannen waarnaar wordt verwezen in de projectoproepen van equal.brussels, als informatiebron voor aanvragers om projecten aan te moedigen die de acties van deze plannen aanvullen of versterken.
- Een vertegenwoordig.st.er van urban.brussels zal deelnemen aan de informatiesessies over de projectoproepen van equal.brussels, om de aandacht te vestigen op de noodzaak om te werken aan de problematiek van de representaties van de openbare ruimte, door verschillende thema's aan te snijden.

Naast de beoogde samenwerking met equal.brussels, zal het thema dekolonisatie ook expliciet worden opgenomen in de projectoproepen van Brussels International.

Verantwoordelijken voor de actie

Bevoegdheden: Gelijke Kansen, Internationale Relaties

Coördinatoren: equal.brussels, Brussels International

Partners: maatschappelijk middenveld

Budgetraming

Binnen de bestaande budgetten 2023, 2024 en 2025 van equal.brussels en Brussels International

Binnen de grenzen van de beschikbare kredieten op de basisallocaties.

Uitvoeringstermijnen

2023-2024-2025

Opvolgingsindicatoren

Expliciete opname van de aandacht voor projecten die dekolonisatie valoriseren in de projectoproepen van equal.brussels en Brussels International.

Toelichting

De inzet is om de herziening van de officiële vertegenwoordiging van de koloniale herinnering in de openbare ruimte te combineren met de verspreiding van kennis over koloniale geschiedenis en een bezinning over zijn blijvende, actuele gevolgen in België en in de landen van de voormalige kolonie.

Actie 7: Haalbaarheid onderzoeken van de oprichting van een gedenkteken voor de slachtoffers van het kolonialisme

Beschrijving actie

In het kader van de haalbaarheidsstudie met betrekking tot het creëren van een centrum voor de interpretatie en documentatie van ons koloniaal verleden, zal ook onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn om een monument ter herdenking van de slachtoffers van de Belgische kolonisatie van Congo, Rwanda en Burundi op te richten.

Verantwoordelijken van de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en Erfgoed, Gelijke Kansen, Mobiliteit en openbare werken, Leefmilieu

Coördinatoren: Urban.Brussels

Partners: Beliris (FOD Mobiliteit en Vervoer), FWB, H2B, Brussel Mobiliteit, Brussel Leefmilieu

Budgetraming

In het kader van het budget haalbaarheidsstudie (Beliris)

Uitvoeringstermijnen

2023

Opvolgingsindicatoren

Oplevering van de haalbaarheidsstudie

Actie 8: Haalbaarheid onderzoeken van de oprichting van een dépôt voor standbeelden die de kolonisatie verheerlijken

Beschrijving actie

In het kader van de haalbaarheidsstudie met betrekking tot het creëren van een centrum voor de interpretatie en documentatie van ons koloniaal verleden, zal tevens worden geanalyseerd welke de kritische succesfactoren zijn voor het creëren van een centraal dépôt voor het Gewest, waar (ook grote) koloniale beelden en andere herdenkingsmonumenten die weggehaald werden uit de openbare ruimte kunnen in worden ondergebracht, als één van de mogelijke bestemmingen (sommige beelden komen bv. wel in een museum terecht). Dergelijke plek is geen louter logistieke infrastructuur, maar een symbolische openbare plek en één van de bestanddelen die de dekoloniale transformatie van het stedelijk monumentenlandschap zullen markeren.

Verantwoordelijken van de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en Erfgoed, Gelijke Kansen

Coördinator: Urban.Brussels

Partners: Beliris (FOD Mobiliteit en Vervoer), FWB, H2B

Budgetraming

In het kader van het budget haalbaarheidsstudie (Beliris)

Uitvoeringstermijnen

2023-2024

Opvolgingsindicatoren

Opleveren van een rapport met aanbevelingen

Actie 9: Voortzetten van de reflectie over één of meerdere jaarlijkse officiële herdenkingsdagen met betrekking tot ons koloniaal verleden

Beschrijving actie

In aanvulling op de herdenkingsdagen die voorzien worden in het Actieplan tegen Racisme van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, wordt voorgesteld om in de schoot van het begeleidingscomité, en in nauwe samenwerking met de Brusselse Raad voor Bestrijding van Racisme, het denkproces voort te zetten over een

jaarlijkse officiële herdenkingsdag. Voorgesteld wordt om te analyseren, in overleg met de vertegenwoordigers van de betrokken gemeenschappen, en met het federale niveau en de andere gefedereerde entiteiten, of 30 juni, de verjaardag van de onafhankelijkheid van Congo en de herdenking van de toespraak van Patrice Lumumba, en 1 juli, de verjaardag van de onafhankelijkheid van Burundi en Rwanda, geschikte data zijn.

Verantwoordelijken van de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en erfgoed, Gelijke Kansen, Internationale Relaties
Coördinatoren : Urban.brussels, equal.brussels, Brussels International
Partners: Brusselse Raad tegen Racisme

Budgetraming

€ 10.000

Binnen de grenzen van de beschikbare kredieten op de basisallocatie.

Uitvoeringstermijnen

2023-2024

Opvolgingsindicatoren

Validatie van de promotie van een of meerdere jaarlijkse herdenkingsdag(en) door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

Toelichting

Herinneringen kunnen niet alleen in de ruimte, maar ook in de tijd gemarkeerd worden door de organisatie van jaarlijkse herdenkingsdagen over de koloniale geschiedenis die

- voldoende aandacht schenken aan de rol van het koloniale regime in Congo, Rwanda en Burundi tussen 1885 en 1962;
- slachtoffers van de kolonisatie herdenken;
- de veerkracht, het verzet en de weerstand van koloniale onderdanen eren;
- aanzetten tot nadenken over de rol die Congolezen, Rwandezen en Burundezen gespeeld hebben in de Belgische geschiedenis.

Actie 10: Opleiden en sensibiliseren van gewestelijke ambtenaren van stedenbouwkundige diensten

Beschrijving actie

De ambtenaren van urban.brussels, van het team Bouwmeester en van Brussel Lokale Besturen, zullen worden opgeleid en gesensibiliseerd met betrekking tot de dekolonisatie en de uitdagingen ervan, om te zorgen voor een effectieve dekolonisatie van de publieke ruimte. Ook de ambtenaren van Brussel Mobiliteit en

Brussel Leefmilieu die betrokken zijn bij de organisatie van de openbare ruimte, zullen de opleiding kunnen volgen.

Verantwoordelijken van de actie

Urban.brussels, team Bouwmeester, Brussel Lokale Besturen

Budgetraming

€ 30.000

Binnen de grenzen van de beschikbare kredieten op de basisallocatie.

Uitvoeringstermijnen

2024

Opvolgingsindicatoren

Organisatie van een opleiding voor de ambtenaren van urban.brussels, het team bouwmeester, Brussel Lokale Besturen, Brussel Mobiliteit en Brussel Leefmilieu

Toelichting

Ambtenaren die instaan voor de uitvoering van een dekoloniseringsbeleid moeten op alle niveaus, via dekoloniale wandelingen, lectuur, lezingen, de organisatie van conferenties, workshops, tentoonstellingen enz. bewust worden gemaakt van wat dekolonisering precies inhoudt.

Actie 11: organiseren van diverse acties die sensibiliseren m.b.t. ons koloniaal en postkoloniaal verleden, onder meer in het kader van de Heritage Days

Beschrijving van de actie

Het thema van de Erfgoeddagen 2022 ging specifiek over de sporen van kolonisatie in Brussel en het thema van 2023 heeft betrekking op de Art Nouveau: kunst voor iedereen?

- In het thema van 2023 over Art Nouveau zullen de vele verbanden met de kolonisatie zichtbaar worden gemaakt. De Art Nouveau werd populair in 1897, in het kader van de Internationale Tentoonstelling van Brussel. Verschillende Art Nouveau-architecten kregen de opdracht om de rijkdommen van Congo te tonen, in de zeer bijzondere context van de koloniale propaganda. Het koloniale gedeelte is ontworpen met een opmerkelijke eenheid van stijl, waarbij materialen uit Afrika worden gecombineerd met de decoratieve taal van de Art Nouveau.
- Op 15 mei 2023 werd het Hotel van Eetvelde opengesteld voor het grote publiek in het kader van het Art Nouveau Jaar. Het Hotel van Eetvelde, ontworpen door Victor Horta voor de secretaris-generaal van de Onafhankelijke Staat Congo, is een meesterwerk van de Art Nouveau en

staat op de werelderfgoedlijst van de UNESCO. In het kader van de bemiddeling en het interpretatiecentrum in aanbouw zullen de banden met de kolonisatie worden aangehaald.

- Hiernaast zullen verschillende artistieke interventies worden ontwikkeld. Zo wordt onderzocht door het comité van het art nouveau-jaar binnen Urban, of het mogelijk is om een discussieforum te ontwerpen in het Jubelpark, meer bepaald tegenover het "Monument voor de Belgische Pioniers van Congo".

Verantwoordelijken van de actie

Urban.brussels

Budgetraming

Binnen de bestaande kredieten

Uitvoeringstermijnen

2023

Opvolgingsindicatoren

Organisatie van de Heritage Days in 2023

DEEL 2: Initiatieven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in overleg met de negentien gemeentes

Actie 12: Ontwikkelen van een participatief proces met de gemeentes waarbij aandacht gaat naar het omgaan met verschillende sporen van onze koloniale geschiedenis, zoals o.a. het aanpassen en/of contextualiseren van toponiemen en van gecontesteerde monumenten, en het ontwikkelen van een duidelijke en coherente signalisatie voor koloniaal en postkoloniaal erfgoed.

Beschrijving actie

Het Gewest en de 19 gemeenten zullen in nauw overleg een proces op gang brengen om een methodologie en richtsnoeren voor de verspreiding en de behandeling van koloniale sporen binnen het BHG vast te stellen. Bij dit proces zullen de lokale overheden en de Brusselse organisaties die rechtstreeks betrokken zijn bij de dekolonisatie van de openbare ruimte worden betrokken. In dit verband zal het belangrijk zijn te zorgen voor een goed evenwicht tussen de coördinatie binnen het Brussels Gewest en het lokale beleid. Op die manier wordt de inbreng en de betrokkenheid van de gemeenten gewaarborgd en kunnen lokale acties bijdragen tot een gemeenschappelijke visie. De goede praktijken en ervaringen van de gemeenten die reeds processen ter zake hebben opgezet, zullen nuttige input leveren.

Volgende aspecten zullen worden behandeld:

- Het ontwikkelen van een methodologie die gemeentes toelaat koloniale toponiemen aan te passen en /of te contextualiseren;
- Het verplaatsen, aanpassen of contextualiseren van gecontesteerde beelden en/of monumenten;
- Het ontwikkelen van een duidelijke en coherente signalisatie voor koloniaal en postkoloniaal erfgoed in al z'n vormen.

Verantwoordelijken van de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en erfgoed, Mobiliteit en Openbare Werken, Leefmilieu, Gelijke Kansen, de 19 gemeentes

Coördinatoren: Urban.brussels, Brussel Plaatselijke Besturen

Partners: Brulocalis, Brussel Mobiliteit, Brussel Leefmilieu

Budgetraming

€ 50.000

Binnen de grenzen van de beschikbare kredieten op de basisallocatie.

Uitvoeringstermijnen

2023-2024

Opvolgingsindicatoren

Oplevering van:

- Een methodologie die de gemeentes en het Gewest toelaat koloniale toponiemen aan te passen en/of te contextualiseren;
- Drie concrete en uitvoerbare voorstellen voor het verplaatsen, aanpassen of contextualiseren van gecontesteerde beelden en/of monumenten;
- Een methodologie bruikbaar op niveau van het Gewest en de 19 gemeentes, voor signalisatie voor koloniaal en postkoloniaal erfgoed.

Toelichting

De werkgroep dekolonisatie beveelt aan een chronologie op te stellen van de straatnamen die prioritair moeten worden veranderd. In afwachting is het zinvol alle koloniale toponiemen van uitleg te voorzien.

Wat betreft signalisatie, is het de bedoeling een duidelijke en coherente werkwijze te ontwikkelen, rekening houdende met een specifieke aanpak voor individuele plakaten, een overzicht van gebouwen en sites per wijk, en voldoende communicatie en sensibilisering naar aanleiding van de toekomstige verandering van intentionele herdenkingstekens.

DEEL 3: Initiatieven van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten aanzien van de federale overheid

Actie 13: De Regie der Gebouwen ondersteunen in haar proces van dekolonisatie van de openbare ruimte en contextualisering van de monumenten waarvoor zij verantwoordelijk is

Beschrijving van de actie

Er zal contact worden genomen met de Regie der Gebouwen met als doel te analyseren hoe er kan worden samengewerkt met het federaal niveau, op het thema dekolonisatie van de openbare ruimte, monumenten en sites. Een eerste stap bijvoorbeeld kan bestaan uit het inventariseren van alle koloniale monumenten en beelden, om aansluitend aangepaste strategieën te bepalen om deze aan te passen of te contextualiseren. De Regie der Gebouwen zal ook worden uitgenodigd om deel te nemen aan de bijeenkomsten van het begeleidingscomité van dit actieplan.

Verantwoordelijken voor de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en erfgoed

Coördinatoren: Urban.brussels

Budgetraming

/

Uitvoeringstermijnen

2023

Actie 14: de samenwerking versterken tussen het Gewest en de wetenschappelijke instellingen die afhankelijk zijn van het BELSPO

Beschrijving van de actie

Er zal contact worden genomen met BELSPO, met als doel de samenwerking te versterken, onder meer met het oog op het onderzoek naar de oprichting van een interpretatie- en documentatiecentrum.

Het Gewest zal zich ook inschrijven in de federale dynamiek met betrekking tot de restituties, meer bepaald in het geval van gemeentelijke collecties.

Verantwoordelijken voor de actie

Bevoegdheden: Stedenbouw en erfgoed

Coördinatoren: Urban.brussels

Partners: BELSPO

Budgetraming

/

Uitvoeringstermijnen

2023

